

Štev. 9.

V Ljubljani, 1. kimavca 1918.

Leto XIX.

Pred nevihto.

Svinčeni oblaki
nad zemljo vise;
v daljavi nevihta
razsaja:

za bliskom se blisk
na nebu temotnem
poraja ...

Grmi ...

In votlo bobnenje
čez polje buči,
da tresē se zemlja,
trepeče žival,
šaj bliža nevihte
grozeči se val. —

In veter šumi,
čez njive besni
in tuli in piše,
zaganja se v hiše,
da joče se deca

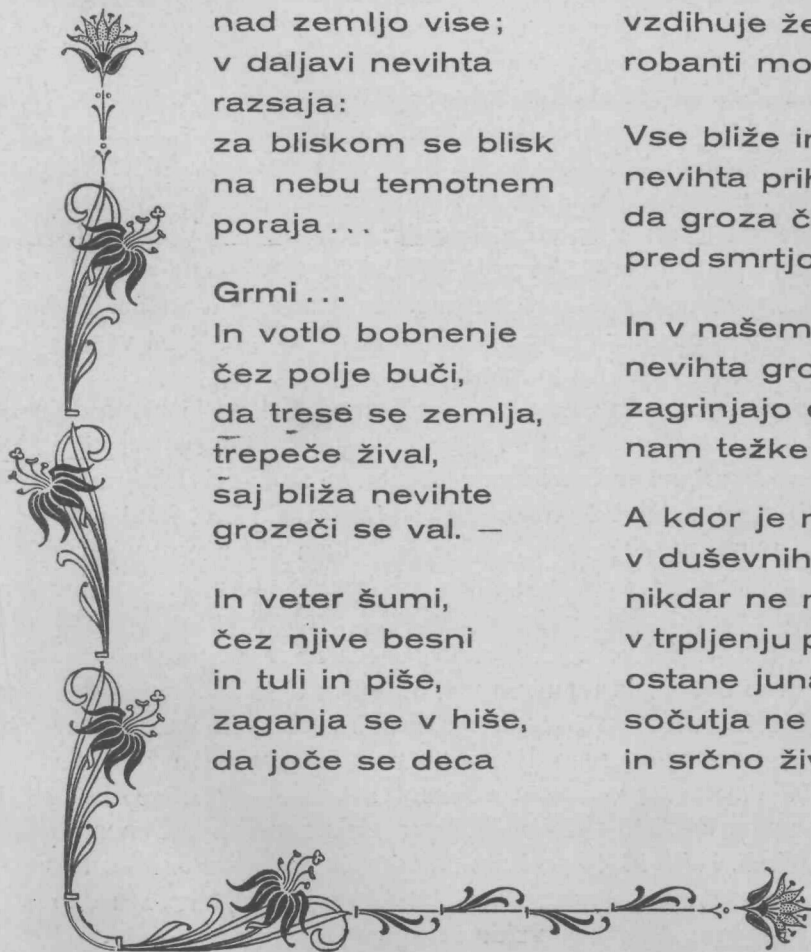
in križa se mati,
vzdihuje ženica,
robanti možak ...

Vse bliže in bliže
nevihta prihaja,
da groza človeka
pred smrtjo navdaja.

In v našem življenju
nevihta grozi,
zagrinjajo dušo
nam težke skrbi.

A kdor je možak,
v duševnih viharjih
nikdar ne medli,
v trpljenju pogumen
ostane junak,
sočutja ne prosi
in srčno živi.

Nedin Sterad.

DJELUJ SVAKI U SVOM KRUGU:
KRSTOM, PEROM, PLUGOM, VESLOM,
POD ZASTAVOM SVAKI SVOJOM,
AL NARODNIM SVI POD GESLOM!

Petar Preradović.

IVO TROŠT:

Brez solnca.

I.

Velena je za kazen stala v kotu, šobico povešeno, prstek v ustih, a oči povsod in nikjer. Celo muhe ni marala zapoditi z noska, tiste presnete, nadležne muhe, ki bi rada vedela, kdaj se Velena neha cmeriti. Neha! Ali je sploh mogoče nehati? Še sedaj ji done kot grom v spominu besede: »Ne maram več zate! Nič več te nimam rada! Ti grda sebičnica, ti lakomna punca!« — Tako nemilo jo je odslovila mama, do danes zlata mama. Te besede so jo pekle prav na dnu drobnega srčka, ki je bil ves, prav do poslednje žilice še sedaj samo njene zlote mamice.

Nepremostljivo navzkrižje se je dvignilo med Veleno in njeno dobro mamo. Vsi domači od najmlajšega bratca pa do najstarejše sestre, ki je že znala kuhati in šivati, so se čudili temu oblaku, ki se je privlekel nad Veleno in zakril njeno solnce. Natihem so si namigavali, češ, kdaj neki se neha Velenici vihati nosek? Neha! Ali je že nehala njena neomejena ljubezen do mile mamice? Velena je imela njo vedno najrajša. Sestrice in bratje so jo zato radi dražili, da je mamici zlati, srebrni in svinčeni privešek, povsod z njo, vselej pri njej, skrbno pazeča na vsak migljaj njenega očesa, na slehrno besedo iz maminih ust. Velenica si je zapomnila vse do pičice natančno in potem pripovedovala drugim resno in važno: vse in povsod mama, samo naša mama! V petih pomladih nežnega življenja se je Velena spominjala samo enega velikegt solnca — mamine ljubezni. Prava božja milost se ji je zdela ta dobrota brez začetka in konca. Niti pomislila ni nikoli, kako bi ji bilo brez mamine tople ljubezni, brez te velike, vseobsežne svetlobe, brez solnca. In danes je ugasnilo, zatonilo to vseosrečujoče solnce. Ali sploh vzide še kdaj?

Velena se je danes šele prav živo spominjala onih zlatih dni, ko je vsak dan brezskrbno zaspančkala v maminem naročju. Ko se je prebudila, je zopet zazrla nad seboj materino ljubeznivo oko, se ljubko nasmehljala in prijetla z nerodnimi ročicami mamo za ustna, da sta obe zavrisnili v sladki sreči. Danes Veleni sili solza v oko, ko pomisli, kako je potem položila kodravo glavico mami v naročje samo za posladek, da je toliko srečnejša zrla v maminem očesu svoja nebesa.

In zakaj ne bi ljubila dobre mamice, ljubila nad vse na svetu? Ali nima vsega dovolj, če je le pri njej? Toda mama je danes trdila, da je ljubezen več kot sama hvaležnost, več kot najzvestejša vdanost, več kot prijateljstvo. Ljubezen je nebeški žar, ki ga Veleni sama čuti, a ga ne more pojmiti. Tudi njo je ta žar objel vso, prav vso, kakor objame brez vsake izjeme zemljo in vesoljstvo božje solnce.

Mama ji je rekla, da ljubezen ne pozna zavidnosti. Veleni pa noče, da bi njeno mamo ljubili še drugi: bratje in sestre, strici in tete, prijateljice in znanke. Veleni hoče, da bi ona sama ljubila svojo mamico, a ne mamica samo njo: »Mama, mamica! Ko bi jaz imela vse zlato na svetu in bi bil moj tudi zlati solnček in moja srebrna luna, vse bi dala tebi, da bi ti potem imela rada samo mene, prav samo mene in nikogar drugega«.

Mamica se nasmehne tej velikodušni ponudbi, potem pa reče, da mora Veleni ljubiti nad vse Boga, ker imamo od njega vse — dušo in telo. Veleni ima od Boga tudi svojo mamico, ki ji jo Bog tudi nekdo vzame. Deklici se je očesce orosilo: Bog da ji tudi vzame mamico, ki ji jo je dal? Zato naj bi ga celo ljubila!

Mamica ji še pojasnjuje, da mora ljubiti tudi druge otroke, ker ljubijo oni njo, jo slušajo in ji razveseljujejo življenje. Pusto bi bilo mamici brez te ljubezni, pust, ko bi je ne ljubil tudi samo en otrok.

Veleni mora ljubiti poleg Boga in mame še očeta in svoje sestrice, bratce in sorodnike, ljubiti mora celó vse ljudi, ker so kakor ona ustvarjeni po božji podobi; njeni oddaljeni bratje so otroci božji; ljubiti mora celo svoje sovražnike.

Veleni je štela med svoje sovražnike sosedovega psa Murčka, ker je lajal nanjo, če je tekla mimo hiše, in pa dimnikarja, ker je takó podoben parklju, ki hodi z Miklavžem in pobira otroke. Zato vzklikne Veleni ogorčena: »O, ne! Ne maram jih, nobenega ne maram! Samo tebe imam rada, samo tebe, mamica!« Menila je za gotovo, da se ji je jako prikupila. Za plačilo je hotela nasloniti glavico v mamino naročje. — Toda, oh! Mamica je vstala, rahlo odrinila hčerko od sebe ter ji zapretila s prstom: »Velenica! Če res misliš tako, ne maram več zate. Nič več te nimam rada. Ti me ne ljubiš!«

»Oh, mama! Samo tebe, samo tebe!«

»Lažeš! Kdor ljubi, tudi vse stori za onega, ki ga ima rad, vse pretrpi zanj, tudi smrt. Ti pa!« Mama ni mogla končati. Začudila se je debelim solzam v hčerkinih očeh, ki so jo še zrla žalostno, razočarano, vpra-

šujoče: »Mama, mama! Jaz tudi umrem zate, samo zate!« je ihtela deklica. Mamica je ni čula. Šla je po opravilu. Velena je stopila v kot zapuščena, prezirana, ker ljubi mamico.

II.

Dolgo in zaman se je kisala Velena. Nikogar ni bilo, dà bi jo tolažil, da bi ji vsaj pojasnil in razložil prebridko preizkušnjo — brez maminega solnca, ki obseva vso njeno dušo.

Doslej ni vedela, da ljubi mama tudi nje sestrice in bratce, a ti ljubijo kakor Velena tudi svojo mamo. Zakaj bi je ne smeli? Zaradi tega, ker ljubi svojo mamo ona — Velena? To res ni prav! Ali Velena mora ljubiti tudi tiste, ki jih ljubi nje mama; ljubiti mora celó svoje sovražnike samo zato, ker s tem dokaže, da ljubi nad vse Boga, potem šele mamo in starše. Huda preizkušnja je to. Ali jo tudi dostane? Mamica užaljena zahteva prav takšen dokaz njene ljubezni. Morda bi bila zadovoljna s čim drugim. Ponuditi ji hoče polovico svojih igráč in tudi polovico večerje.

S tem sklepom se umiri, obriše solzne oči in ličeca ter gre iskat mamo. V sosednji sobi je krpala njeno krilce. Velena je dobro poznala svojo oblekco in je bila tudi prepričana, da jo mama še ima rada, ker bi ji sicer ne popravljala oblačilca. Deklica se ožunači in pove mami svojo ponudbo. Mama se nekoliko nasmehne, pomolči nekaj časa, potem pa začne pripovedovati: »V krasnem, imovitem gradu je živela Zorislava pri svojih roditeljih, ki so jo vroče ljubili. Zorislava jih je tudi ljubila vroče in mislila samo to, kako bi pridobila mamo, da bi ljubila samo njo in nikogar drugega na svetu. Slišala je večkrat, kako so pripovedovali posli, da je zakopan na vrtu pod gradom nekje velik zaklad, ki cvete vsako kvartno soboto zvečer. Kdor bi prišel tja in bi položil rožni venec okolo modrikaste lučce, bi na tistem mestu drugi dan izkopal veliko bogastvo. Bogat bi bil kot sam cesar in še bolj. — Ta zaklad je hotela izkopati Zorislava in zanj kupiti mami zlato króno iz samih zvezd. Na tihem se splazi z molkom že pozno zvečer na vrt. Jasno nebo z milijoni zvezdic se je zrcalilo v širokem ribniku. Zorislava je vedela, da je sedaj-le trenutek, ko se polasti zaklada, ki ji pridobi neomejeno mamino ljubezen. Na vrtu ne ugleda nikjer modrikastega plamenčka, a zdi se ji, da se jih svetlika v vodi več, prav mnogo. Katerega naj si izbere? Najtoplejšo željo je že videla izpolnjeno. Nič več ne premišlja. Pod vodo je zaklad. Razprostre roke in plane v vodo, da zaznamuje plamenček z molkom. Še se prikaže na vrh, zavpije na pomoč, ko spozna zmoto, pa zopet izgine pod vodno gladino zaznamovat zaklad. Zvezdice so se še ogledovale v ribnikovem dnu, a Zorislava ni okolo nobene položila molka, ker je prepozno spoznala prevaro. Okrog nje so v vodi blestele zvezdice, pa jih ni videla, ker je bila že tedaj sama zvezdica pri Bogcu v nebesih. — S strahom, skrbjo in žalostjo so jo iskali vso noč. Koliko bridkosti je čutila mama, ko ni bilo več njene ljube Zorislave! V morje se je premenila mamina žalost, ko so na-

slednje jutro potegnili hčerko mrtvo iz ribnika z molkom v roki. Grajska dekla je trdila, da je otrok ponesrečil, ko je iskal zaklad, graščakinja je pa vedela, zakaj ga je deklica iskala in komu je bil namenjen. In to je povečalo njeno žalost, da je omedlela. Komaj so jo oživel. Tedaj je pa rekla, da ji je Zorislava pripravila namesto krome iz zlatih nebeških zvezdic trnjevo kromo žalosti in bridkosti, ki se je ne iznebi nikoli več, ker ne bo več imela svoje zlate Zorislave.«

Velenica si je brisala solzne oči. S pridrževano sapo je pričakovala, kaj še pristavi njena mamica. Ta pa ni povedala ničesar več o nesrečni Zorislavi, samo pogledala je svojo hčerko in vprašala: »Ali hočeš, da bo tvoja mamca tako nesrečna?«

»Ne!« je bil edini odgovor, odločni odgovor, Velenina glavica pa tudi že v maminem krilu — oh, kot nekdanje čase, a vendar ne vesela, smehljajoča, marveč ihtea, zdihujoča: »Oh, ne, ne, mama!«

»Tudi ti ne zahtevaš nič manj kot nesrečna Zorislava — vso materino ljubezen zase, Veleni!«

»Ne, mama! Samo tebe imam rada!«

»Samo mene! Ali ti nisem razložila, da ne smeš imeti samo mene? Tudi druge ...«

»Oh, saj bom, saj bom tudi druge, a ne sedaj, ne danes. Ne morem!«

»Kdaj pa? Ti neposlušni otrok!«

»Ko bom velika, mama! Ko bom velika. Sedaj ne!« — Skozi solze je pogledala svojo mamo in poizkušala razbrati z njenega obraza, kako jo je zadovoljil sedanjí odgovor.

Mama je stisnila kodraсто glavico tesneje k sebi, se nasmehnila nje objubi in dejala, da hoče čakati.

In zopet se je uprlo v mater oko vse srečne Velene in zrlo tam svoje solnce, svojo srečo ...

Božja pot.

*Na strmi gori cerkva ...
Marija sred oltarja
drži v naročju Jezusa,
krog nje nebeška zarja ...*

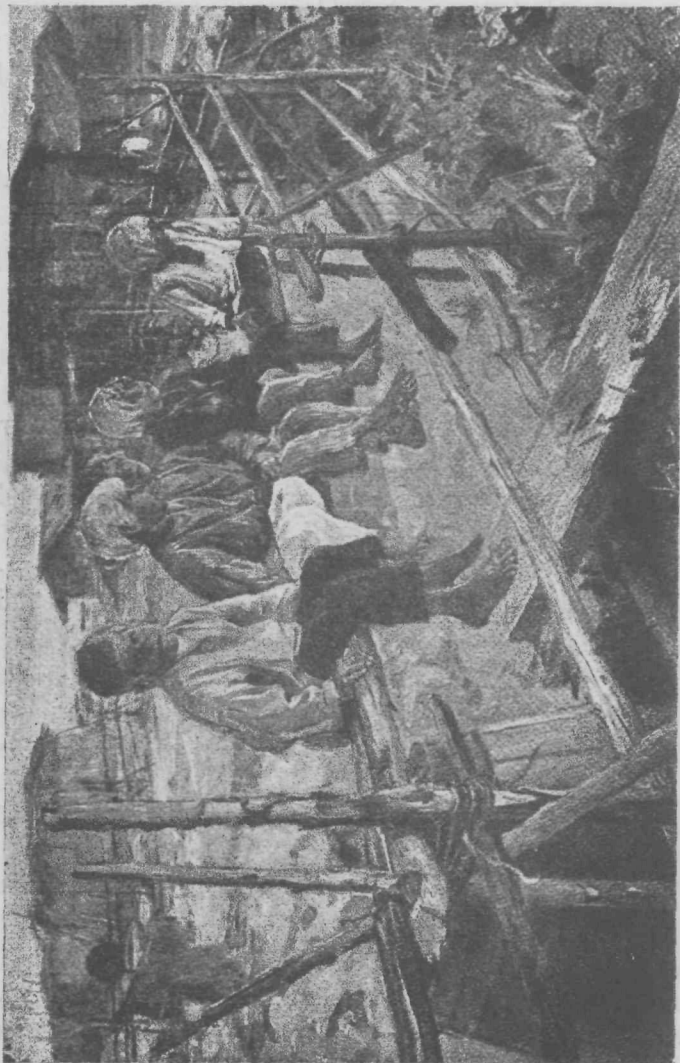
*Vsak dan pobožno zbirajo
pred njo se vsi kristjani
in srca ji odpirajo,
vsi v božjo voljo vdani.*

*Ki bili tam v življenju so
razžaljeni, ponižani,
tu v svetem hrepenenju so
nebesom spet približani.*

*Za vse, kar kdaj trpeli so
in kar še bodo sred svetá,
plačilo zdaj prejeli so:
saj se Marija jim smehlja!*

Boleslav.

NEDELJSKI POČITEK NA VASI

Skrb.

Zaman miru počitka išče,
komur skrbi so nevesele
na nočno legle mu ležišče
in misli dušo mu prevzele.

Ivan Jenko.

Noben človek na svetu ni brez skrbi. Vsako bitje tare več ali manj skrb — to lahko rečemo — »od zore do mraka, od mraka do dne«. — Šoli še nedorasli otrok se skrbi skoraj ne zaveda, a ob šestem letu starosti, v šolo stopivšemu, se že pojavljajo — šolske skrbi. — Onemu otroku, ki se v tej dobi že pokažejo šolske skrbi, bo to v prilog, zakaj, ako vestno in dosledno posluša te šolske skrbi, postane dober, skrben, vesten in priden učenec. — Ako otroka, v šolo pohajajočega, zapustijo šolske skrbi, je znak, da tak otrok ne bo uspeval, ker se ne zaveda svojih šolskih dolžnosti. — Otrok v šestem letu svoje starosti, v šolo pohajajoč, doznava, če se je dobro učil ali ne; spoznava, ako je nalogo pogodil ali ne; pride do prepričanje, če je v šoli ugajal učitelju; zadovoljen je.

V dozoreli starosti pridejo druge skrbi. Človek spozna sam križ, ki ga mora nositi — misleč morda: drugim ljudem se boljše godi nego meni. — A drugi ljudje pa, ki se z njimi on primerja, so večkrat na slabšem, nego je on. — Le navideznost je za marsikoga, ki misli, da se drugim boljše godi. — Vsi ljudje imajo več ali manj skrbi. Ako je človek bogat, je pa morda bolan, in vse življenje ga tarejo skrbi zaradi bolehnosti. — Marsikoga tarejo skrbi zaradi sorodnikov, ako se jim slabo godi, ako so bolni, če so se jim dogodile raznovrstne nesreče. — Večkrat skrbi človeka, ako se v družini pojavljajo bolezni, ali ako se brati in sestre slabo uče, ali ako lahkomišelnost postavljajo svojo blaginjo ali svojo čast v nevarnost.

Pogled na človeka je čestokrati tak, da ne pogodi vselej istine. — Marsikoga smatramo za srečnega, dočim on sam dobro zna, da ni srečen, zakaj tarejo ga tajne in težke skrbi. — Zato ne cenimo človeka vedno le po zunanosti. Marsikdo, ki ga cenijo za srečnega, bi rad zamenjal svojo usodo z onim, ki ga smatra za srečnega. — Pregovor pravi: »Vsak svojo težo nosi«. — In take teže provzročajo — skrbi. To je usoda človeška. — Pa potrpljenje železna vrata prebije.

Naš pesnik Simon Gregorčič piše:

Kljubuj usodi,
mož sam svoj bodi!
Karkoli naj se ti zgodi,
usode gospodar si — ti.
Si ti! Če res, če cel si mož,
i tvoj i nje gospod ti boš.
Usode ni,
usoda svoja — to si ti!»

Iz berilnega sestavka »Skrb in Smrt« spoznate, ljubi otroci, da je skrb — neumrljiva. Ona bo živela do konca sveta. — Zato morate pa že v svoji rosní mladosti delati na to, da pot v življenje tako pogodite, da vam bo delala kolikor možno malo skrbi. To se pa zgodi, ako vestno izpolnujete svoje stanovske dolžnosti! —

Razjokal od veselja . . .

Bridko, bridko bilo je slovo!
Na bojno polje oče je odhajal
in dragim svojim roko je podajal;
vsako solzno bilo je oko.

Samo Marko bil je brez solzá,
največji sinek izmed dece male,
in karanje je čul od tete Zale:
»Marko, trdega si ti srca!«

Odgovoril teti je tako
in zraven zmajal z glavico je kodro:
»Solziti, zdaj jokati se ni modro.
Cesar kliče — glas nam svet je to!

Ko povrne oče se na dom —
izpolni naj se nam presrčna želja! —
tedaj, tedaj od samega veselja
pred očetom se razjokal bom!«

Ivan Stukelj.

Očetu za god.

*Glej, jutranji vetriček
zaman poljublja val,
zaman mi rosa hladna
mnog cvet poživlja zal.*

*Zaman se v solnčnem žaru
bliščijo nam goré,
zaman v prelepem jutru
cvetičice dehté.*

*Vse z zagrinjalom tožnim
pokrije tiha noč,
in cvetko vsako vpogne
mrzloté kruta moč! . . .*

*Veselje in krasota —
vse kratko le trpi,
otročka le ljubezen
v vek v srcu nam živi!*

*Ta dan, ko, dragi oče,
Ti god praznuješ svoj,
srce Ti jaz darujem,
poljubec sprejmi moj!*

Janko Leban.

JOSIP VANDOT:

Kekec na hudi poti.

Planinska pripovedka.

(Dalje.)

9.

Kar nenadoma se je Kekec prebudil in je skočil na noge. Samo enkrat je šinil z roko preko zaspanih oči. Ozrl se je na posteljo, pa je videl Tinko še tam. Zato se je oddahnil, in strah mu je izginil iz srca. Saj je mislil v prvem trenutku, da se je priplazil divji mož ponoči v sobico. Tinko je pograbil in jo je pojedel. A Kekec je spal, kar naprej je spal in ni slišal in videl ničesar. Zato se je tako prestrašil, ko se je prebudil. No, njegov strah je bil prazen. Tinka je še vedno ležala tam na postelji. Zbudila se je ravnokar in je gledala Kekca, ki si je stresal zaspanec z oči.

»Kaj je, Kekec?« je vprašala Tinka s tihim glasom. »Ali veš že, kje sva? Ali si govoril sinoči s pastirjem? Veš, jaz sem kar zaspala. Tako sem bila trudna... A danes me zopet boli noga. Še huje me drega po členku kakor včeraj. O, kako prideva domov?«

Tinka je pomolila izpod odeje nogo. Kekec se je prestrašil, zakaj noga ni bila več rdeča; ampak višnjeva in tako hudo zatekla. — »Hm,« je odvrnil in si ni znal pomagati v svojih skrbih. »Bom že moral spet namočiti platno v vodo in ti obvezati nogo. Nesel te bom na rokah kakor včeraj. Samo če naju divji mož pusti iz hiše?«

Tinka se je začudila, da se je kar dvignila v postelji. — »Divji mož, praviš, Kekec?« je vprašala. »Kaj govoriš o divjem možu? Saj sva pri pastirjih. Ali ni res, Kekec?«

Kekec je izprevidel, da ne sme prikriti sestrici ničesar. Saj je vedel, da stopi zdajpa zdaj divji mož v sobico in ga Tinka zagleda. In da bi se ga sestra ne ustrašila preveč, zato ji mora povedati vse. — »Divji mož, da, divji mož Prisanek,« je rekel ves nevoljen in je skrčil pest. »Ti misliš, da sva pri pastirjih. Pa se motiš, Tinkara! Pri divjem možu sva, v njegovi hiši sva. Govoril sem bil sinoči z njim. Premikastil sem ga tako, da bo še dolgo pomnil. Kar ustrašil se me je, ko sem ga zagrabil. In mikastil sem ga, mikastil, da je bilo veselje. Tinka, ali slišiš? Divjega moža sem premikastil sinoči.«

Tinka ga je vsa prestrašena gledala. V svojem strahu je pričela naglo sopsti in sklepati roke. — »Bojim se, Kekec, bojim se,« je zatarnala. »Ali sva res pri divjem možu? Pa ti si ga nabil? O, Kekec, Kekec! Lažeš se...«

Kekec je pričel hoditi po izbi gor in dol. Stiskal je pesti in je bil ves razdražen. Naposled se je ustavil pri postelji in je pomolil Tinki pest pod nos. — »Ali jo vidiš?« je dejal. »S to-le sem ga premikastil, da joj! Zato pa ne javkaj in ne tarnaj! Ali misliš, da ti kaj pomaga? Dokler sem jaz pri tebi, se ne boj ničesar! Najmanj pa še divjega moža. Če te le grdo pogleda, pa ga zgrabim. Zmikastim ga, kakor sem ga sinoči zmikastil. Ali misliš, da se ga bojim? O, bolj se bojim mucike doma, kakor pa divjega moža tukaj... Le meni verjemi, pa nikar ne javkaj!«

»Ovbe, ovbe!« je javkala in tarnala Tinka in se je skrila vsa pod odejo. A tedaj je zaropotalo nekaj zunaj v izbi. Vrata so se odprla, in na pragu se je prikazal Prisanek. — »No, ali sta že pokonci?« je vprašal s svojim bučnim glasom. »Čakam že vaju. Le hitro pridita vun!«

Kekec ga je pogledal izpod čela in mu ni odgovoril ničesar. Sam pri sebi pa si je mislil: »Seveda vun naj greva, da naju pograbi in zakolje. Seveda, seveda... A Kekec je pametnejši nego divji mož, pa ostane lepo v sobici.« — Tako si je mislil Kekec in se niti ganil ni. Mož pa je stopil v sobico in se je ozrl po postelji. Iztegnil je roko, pa je odmaknil malce odejo, da se je prikazal Tinkin prestrašeni obrazek.

»Ovbe!« je zavpila Tinka na ves glas. »Kekec, kje si?« — A takrat se je že zaprašil Kekec na posteljo. Z obema rokama je zgrabil moža za gosto brado in jo je pričel mikastiti. — »Pusti Tinko! Rečem ti, da jo pusti!« je sopel, in oči so se mu kar zalile s solzami. »Pa te spet premikastim kakor sinoči... Ali boš pustil Tinko? Ha, ali jo boš pustil?«

Mož se je zasmel na glas in je stopil dva koraka od postelje. Kekec je izpustil tedaj njegovo brado in je zdrknil na tla. Stal je tam, pa je pihal kakor mačka. Mož ga je gledal in se mu je smejal. — »Čuden si ti, Kekec, resnično čuden!« je govoril mož. »Prišel sem te klicat k zajtrku, pa piháš kakor mucek. Glej, zajtrk stoji na mizi. Kar hitro pridita jest, da se mleko ne shladi.«

Kekec ga je debelo pogledal in se je popraskal za desnim ušesom. Glej no — pa je napravil spet neumnost. Mislil si je, da ga hoče divji mož

zaklati. Na, pa ga povabi k zajtrku, prav prijazno ga povabi. Pa če je tudi res? — In Kekec se je popraskal še enkrat za ušesom, pa je poškilil za možem, ki je že odšel iz sobice. Resnično — tam na mizi se je kadila velika skleda žgancev. Prav lepo rumeni so bili žganci in so dišali tako prijetno naokrog, da so se Kekcu kar sline pocedile. Saj Kekec je imel rad žgance; najrajši je jedel rumene žgance, zabeljene z debelimi ocvirki.

»Glej no, Tinkara!« je rekel sestrici in je mlasknil z jezikom. »Saj je res skuhal zajtrk za naju. Žganci se kadé na mizi in mlekce. Glej no, Tinkara!« — Kekec je mlasknil še enkrat z jezikom in je že stopil čez prag. »Saj se ne bojim divjega moža. Lahko grem k mizi in jem brez skrbi. Saj me je povabil z lepimi besedami... Pa kar pojdiva!« je rekel nato in se je obrnil k sestrici. »Kar pojdiva jest. Veš, zameriva se mu, če ne greva... Kar hitro se napravi, Tinkara!«

A Tinka je jokala in se je obotavljala. Siloma jo je oblekel Kekec in jo je kar dvignil in nesel k mizi. Tinka je zakrila obraz z rokami in se je oklenila bratca. In jokala je, na vso moč je jokala, ker jo je bilo strah. Kekec jo je posadil za mizo in ji istisnil leseno žlico v roko. A Tinka ni hotela, resnično ni hotela. Glavo je naslonila na mizo, pa je jokala kar naprej. Kekec jo je pričel zmerjati, a vse ni pomagalo nič, prav nič.

»Jej, Tinka, jej!« ji je prigovarjal tudi Prisanek. A Tinka je jokala, kar naprej je jokala in niti pogledala ni belega mlekca. A tedaj je divji mož zažvižgal. In kar hipoma je pritekla v izbo bela, majhna mucika. Lepa je bila mucika in je imela krog vrata privezan rdeč trak. Zamijavkala je in pogledala na mizo. A potem je kar skočila; naravnost Tinki na kolena je skočila in je mijavkonila dvakrat. Tinka je dvignila glavo, pa je pogledala muciko. O, lepa je bila ta mucika, veliko lepša nego njena doma. In Tinka jo je kar pobožala in se je nasmehnila. Z rokavom si je obrisala solze z obraza, pa je pričela srebat gorko mlekce. Mucika pa se je stiskala k njej, pa je mijavkcala, o, tako prijazno in lepo mijavkcala, da se je morala Tinka smehljati.

Mož se je namuznil in si je pogladil brado, ko je videl, da je Tinka nehala jokati. Kekec pa je videl, kako se divji mož muza, in ves strah mu je izginil iz srca. — »Saj ni hudoben,« je mislil sam pri sebi in je otepal z vso slastjo rumene žgančke. »Saj če bi bil hudoben, bi se ne muzal in smejal... Hm, nemara sem storil slabo, da sem ga sinoči in danes premikastil? Zameril sem se mu, pa mi vse povrne«. — In Kekec je pričel kašljati. Pa je položil žlico na mizo; ozrl se je možu naravnost v obraz in je rekel: »Glejte, stric Prisanek, glejte! Dvakrat sem vas zmikastil, dvakrat sem vam hudo storil. A vse zaradi tega, ker ste hoteli storiti Tinki hudo... No, ne rečem, da ni bilo prav; a tudi ne rečem, da je bilo prav. Saj veste, stric Prisanek. No, saj ste obljubili sinoči, da obračunate danes z mano. Ali ni res, stric Prisanek?«

Mož ga je pogledal, prav grdo ga je pogledal in je odgovoril: »Kekec, ali misliš, da sem pozabil, kar sem ti obljubil? O, ne uide ti kazni. Še da-

nes jo občutiš, počakaj, še danes, ker si bil tako predrzen. Dvakrat si me znikastil. Zato boš pa služil dva dni pri meni. Moje divje koze mi boš pasel tam gori v skalovju. Ali slišiš, ti potepuh? Divje koze mi boš pasel dva dni. A le glej, da ti nobena ne uide, zakaj kolikor koz ti bo zmanjkalo, toliko dni več mi boš služil. Ali si razumel, potepuh?»

»A? Kaj pravite, stric Prisaneč?» se je zalzel Kekec in se je kar ustrašil. »Divje koze naj vam pasem? O, stric, saj to je nemogoče! Divje koze so hitrejšje kakor blisk in plezajo po skalah kakor mačke ... Lepo je pasti našo Kezo za Gmajnico, in človeku mi treba delati nič drugega, nego da leži na trati in piska na piščalko. A divje koze, stric, divje koze! Kako naj jih pasem, ko jih pa ne morem? — O, stric! Rajši me nabijte, ker sem vas znikastil. A divjih koz ne grem past — o, resnično ne grem past!«

»Bomo videli!« se je zasmel mož in je vstal. »Bomo videli, Kekec! Veš, kar lepo te utaknem v malho, pa te ponesev v gore ... Bomo videli, ti potepuh!« — Nato je stopil k Tinki, ki se je bila pričela igrati z belo muciko. Pa se je namuznil in ji je rekel prijazno: »A Tinka je pridna deklica. Ubožica, pa nožica jo boli. A nič ne maraj, Tinčica! Glej, vzeli bomo iz omare škatico, iz škatice belo mazilo, pa bomo namazali bolno nožico. In Tinke ne bo bolelo več, prav nič je ne bo bolelo več».

Kraj večnega snežišča je pasel Kekec

☞ divje koze ☞

Mož je odprl omaro in je vzel iz nje belo škatlico. Namočil je v vodo belo platno in je stopil k Tinki. — »Pokaži tisto grdo možico, ki te tako boli,« je rekel. Tinka se je obotavljala, ker se je še vedno bala divjega moža. A noga jo je pričela zopet boleti, da je kar stiskala ustna. Pa se je domislila, da jo nemara divji mož res ozdravi. Zato mu je pomolila oteklo nogo in je zakrila obrazek z rokami. — »Ovbe!« je rekel mož in je pokleknil na tla. »To je pa hudo...«

Prijel je Tinko za bolno nogo in jo je stisnil, da je deklica zavrisnila bolečine. A mož se ni zmenil za to, ampak je stisnil še enkrat. Nato je umil nogo s platnom in jo je namazal z belim mazilom. Skrbno je zavil vse stopalo gor do členka v belo platno in je vprašal potem: »Ali še boli, Tinka? Kajne, da ne boli več? O, zdrava bo, kmalu bo zdrava ta grda noga. Veš, kar lepo boš ležala na postelji in se boš igrala ves dan z muciko. Pa ti bo kratek čas.«

Mož je dvignil Tinko in jo je nesel v sobico ter jo je položil na posteljo. Bela mucika je tekla za njima in je skočila kar na posteljo. Mijavkčala je tako lepo in je dvigala košati rep, da se ji je morala Tinka na glas smejati. Bolečina v nogi je prenehala, in Tinke ni bolelo več. Zato pa je bila vsa vesela in je gladila muciko, ki je skakala po postelji semtertja. Govorila ji je lepe besede, in mucika ji je odgovarjala mijavkčajoč in božajoč s svojimi belimi, mehкими šapkami.

Mož se je povrnil v izbo h Kekcu, ki je sedel za mizo in je premišljal o veliki kazni, ki mu jo je hotel naložiti stric Prisaneč. Hm, pa tudi ni lahka stvar pasti divje koze po skalovju. Kekec je to dobro vedel. Zato pa se je držal tako kisto in si je grizel kazalec desne roke. Pa je že celo mislil: »O, ne pojdem past divjih koz, pa naj se postavi stric Prisaneč na glavo! Ne pojdem... A če me bo hotel prisiliti, se mu zaprašim v obraz in ga zmikastim kakor sinočji in davi. O, le naj poizkusi!«

Toda mož je zgrabil samo platneno malho ter jo vrgel Kekcu preko ramena. Dolgo palico mu je potisnil v roko in je rekel osorno: »Alo, potepuh! Čas je že, da greš past. Koze že čakajo, ker bi radi jedle zelišče, dokler je še rosa na njem. Alo, gobezdalo prismuknjeno, zgani se!«

Kekec se je nakremžil in se je hotel obotavljati. A mož ga je kar potisnil skozi vrata. In tedaj je Kekec videl, da ne pomaga vse nič. Pa tudi na to ni več mislil, da bi premikastil divjega moža. Kar minila ga je vsa upornost, in naglo je pričel stopati po gorski stezi navkreber. Šla sta skozi rušje in sta prišla na zeleno planotico, ki je bila kroginkrog zagrajena z visokim, lesenim plotom. In po tej planotici je ležalo polno divjih koz. Mož je zažvižgal presunljivo v prste, in tedaj so poskočile koze na noge. Pričele so se gnesti okrog lesene lese in so bile vse nemirne, ko so zagledale nepoznanega dečka. Mož je odprl lesa, in koze so se usule iz ozke staje. Kakor mačke so jele plezati po strmem skalovju in so hitele više, vedno više. Kekec se je praskal za desnimi ušesom, ko je gledal za njimi, in postajalo mu je vroče. — »Kako naj jih pasem, ko pa beže kakor blisk

po gori?« je zjavkal. »Do večera izgubim vse in se vrnem sam nazaj. Pa vam bom moral služiti sto let, stric Prisanek!«

»Ne bo tako hudo, kot si misliš«, mu je odvrnil mož in se je namuznil. »Potepuh, da si me dvakrat premikastil — o, zato si imel poguma zadosti. Da bi pa pasel le dva dni moje koze, za to pa ti manjka poguma? Kaj, ti potepuh malopridni?«

Kekec se je ugriznil v ustna, pa ni odgovoril ničesar. Molčé je stopal za Prisanekom po strmem gramozu, ki je ležal onkraj planotice daleč naokrog tja do samih belih sten. Prišla sta do zmrznjenega snežišča in sta šla kar naravnost preko njega. Nato sta se pričela plaziti po gladkem skalovju za kozami, ki so bile že visoko tam gori. Počasi sta se premikala kvišku, ker sta morala biti previdna in sta morala paziti, da se ne prevrneta v globoki prepad, ki je zijal pod njima. Oprijemala sta se ostrih robov in tu in tam sta se morala dvigniti kar z rokami, ker jima niso našle noge varne opore. In tako sta visela za trenutek med nebom in zemljo. Da bi se bil odkril ostri rob, ki sta se zanj držala z rokami, pa bi se bila prevalila naravnost v črno globočino... Kekcu je lil znoj z obraza; a bal se ni. Niti z očmi ni trenil, ko se je ozrl tupatam v grozni prepad pod sabo. Enkrat je še celo zavriskal, ko je zagledal pred sabo veliko, belo planiko. Utrgal jo je, pa jo je zataknil za klobuk poleg petelinjega peresa.

»Glej ga no!« se mu je namuznil Prisanek. »Kaj se ne kisaš več? Pa kdo te je naučil, da znaš tako lepo vriskati? Misliš sem, da se znaš samo širokoustiti in togotiti. No, zdaj pa vidim, da znaš tudi vriskati.«

Kekec je postal na ozki polici in se je ozrl na moža, ki je stal nad njim. — »Stric Prisanek!« je rekel. »Kdaj sem se širokoustil pred vami? Povejte mi, kdaj sem se togotil? Saj vam nisem hotel storiti nikoli žalega. Zakaj niste pustili Tinkare pri miru? O, nikdar bi vas ne bil premikastil, če bi bili pustili Tinkaro pri miru. Pa tudi te zamere bi ne bilo, in tudi meni bi ne bilo zdaj treba, da pasem divje koze. Resnično, ne bilo bi potreba.«

»O, glej ga no!« je dejal Prisanek še enkrat in se je zasmejal na glas. Pa sta se plazila spet naprej. Stena ni bila več tako huda, zakaj dvignila sta se do široke police in sta šla po njej, dokler nista dospela do ozkega žleba. Po njem pa sta splezala zložno do široke planote, ki se je raztezala od ene stene do druge. Vsa planota je bila pokrita z belim snegom, ki se je lesketal srebrno v solnčnih žarkih. Le tam po obronkih je zelenelo tupatam ubožno zelišče med kamenjem, in tam se je že pasla čreda divjih koz.

»No, tu sva na kraju najine poti,« je rekel Prisanek. »Vidiš divje koze, ki so razkropljene po planoti? Le dobro pazi nanje in glej, da ti nobene ne zmanjka! Saj veš, kaj pomeni zate vsaka koza... Kosilo imaš v torbi. Večerjat pa že prideš domov. Ko prične zahajati solnce za vrhove gorá, zažvižgaj trikrat v prste. Razumele te bodo koze, pa pojdijo same nazaj v stajo. Še enkrat ti rečem, Kekec: pazi na koze in mi privedi vse nazaj! Natanko jih imam seštete. Ravno sto jih je...«

»Stric Prisanek, ali mislite, da še nisem nikoli pasel?« je odvrnil Kekec. »Zakaj mi naštevate vse tako? Tri leta že pasem našo Kezo za

Gmajnico. Pa rečem vam, da v teh treh letih niti ikihnila ni zaradi mene... Ker že moram pasti divje koze, pa jih bom tudi pošteno pasel... Samo eno mi morate obljubiti, stric Prisanek. Pustite Tinkaro pri miru, ker ona se rada joče za vsako stvar. Pa boji se vas. Zato jo pustite pri miru. Zvečer mi Tinka pove vse. In potem se spet lahko kaj zgodi med nama kakor sinoči in davi. Na, pa bo zopet zamera...»

Mož se je zagrohotal, da se se mu dolgi brki kar tresli. Potrepljal je Kekca po rami in mu je dejal: »Ne boj se, Kekec! Tinkari ne skrivim niti lasu na glavi. Tinkara je pridna deklica. A ti si potepuh, ti, Kekec! Le glej, da te ne pograbil enkrat prav pošteno. Potem boš pa zaman iskal po glavi, kje so ti rasli nekoč lasje. Le glej, Kekec!«

»Hm«, je rekel Kekec in je gledal za možem, ki je pričel plezati po žlebu navzdol. A kar hipoma mu je izginil onkraj široke police izpred oči. Kekec se je oddahnil, ko je bil sam. Napotil se je preko širokega snežišča, ki je bilo trdo kakor kamen. Škripalo je pod njegovimi nakovanimi črevlji, da se je Kekca kar polastila srčna radost. Onkraj snežišča je sedel na visoko skalo. Prijetno ga je ogrevalo sonce, in Kekec je gledal po divjih kozah, ki so se pasle mirno po skalnatih obronkih. — »Hej, saj ne bo sile!« se je razveselil. »Lepo bom sedel tu na skali in gledal, kako se pasejo koze. Še jutri bom sedel; a pojutrišnjem bom že doma... Hi-hi to bo gledala Keza, ko stopim pred njo! Od skrbi bo izgubila nemara te dni še celo rogove. Pa naj jih! Saj jih itak ne rabi...«

Kekec se je zasmel, ko se je domislil Keze. A v tistem trenutku je poskočila za skalo divja koza. Zdirjala je na vso sapo preko snežišča in je izginila kar nendoma med sivim skalovjem. — »Ovbe!« je zavpil Kekec. »Ali slišiš, koza? Kam bežiš? Ali mi greš hitro nazaj? — Ovbe, ali slišiš, pribita stvar kozja?«

A koza ga ni poslušala. Kekec je stekel preko snega in je obstal pred visoko, strmo steno, kamor bi se ne mogel splaziti živ človek. — »Ali slišiš, koza pribita«, je vpil tja gor. A koza se ni vrnila, pa najsi je vpil še tako na glas. Le enkrat je počilo nekaj visoko tam gori v skalovju, in trije kamenčki so se prikotalili dol na sneg.

»Ušla mi je, pa je ne bo več nazaj«, je zatarnal Kekec, ko se je vrnil na svojo skalo. »Na, en dan več bom moral pasti to divjo zverjad... Ti preklicana stvar! Kako bi napravil, da bi mi prišla nazaj? Saj bi jo šel iskat. A kje naj jo najdem, ko se mi lahko skrije za vsako skalico... Saj pravim — ta pribita stvar kozja! Da mi more napraviti toliko skrbi in bridkosti!«

In Kekec je javikal še dolgo in je tarnal. Praskal se je za desnimi ušesom in je zmerjal divjo kozo, ki se je pasla že nekje visoko pod snežnim vrhom visoke gore...

(Dahje.)

Kragulj in vrane. ~~~~~

(Basen.)

Ugrabljenim piščancem v krempljih je letel kragulj proti gozdu, da si tam v miru privošči mastno kosilce. A zapazijo ga vrane na bližnjem holmu, pobiraje pravkar vsejano ajdo na njivi in se jatoma zakade za razbojnikom.

»Tat! Tat! Tat!« kriče za njim. »Ali se ne misliš nikoli popboljšati? Sram te bodi, da vedno kradeš in pleniš! Nas poglej: me smo poštene, me ne krademo in ne plenimo, pa četudi bi morale poginiti gladu — lahko si nas vzameš za zgled!«

»Le tiho in mirno, slavna drhal!« jim odhrešči kragulj. »Predobro poznam vašo poštenost, nikar se tako ne hvalite! Kaj vas nisem videl, od kod ste se dvignule nadine? Ali ne z njive, ki jo je pred dobro uro zapustil človek s prazno sejalnico? Kaj ste delale drugega, če ne kradle? ... Lep zgled — ha-ha!«

Osramočene potihnejo vrane in puste kragulju svobodno pot..

~~~~~ Morju. ~~~~~

O, morjé, razpenjeno v vetrovih,
kot srcé si moje, ki v mladosti dnovih
po življenja poti je vihralo;
ali kam ... ah, kam — samo ni znalo.

Zdaj strmiš mirno v večerne dalje
in kot starec, ki že doigral je,
trudno se na sive skale vzpenjaš ...
O, mladost, kako nam hitro jenjaš!

Boleslav.

~~~~~ Spotoma. ~~~~~

Tiho rosi na polja
izpod neba oblačnega. —
Ej, letos bo ura bolja
za žejnega in lačnega!

I jaz bi imel od vsega
bogastva neizmernega,
da Bog mi ni dal tega
srca tako nemirnega ...

Boleslav.

Moja Vltava.

strašna sedanja vojna nam je prinesla mnogo neverjetnosti, mnogo čudnih zapovedi in prepovedi. Tako je bilo med drugim prepovedano nositi na mornarskih čepicah, kakršne nosijo naši dečki, napise z imeni mest nam sovražnih držav. Pri nas v Trstu so bile čepice z italijanskimi imeni najbolj navadne. Ko se je razglasila ta prepoved, smo hitele me matere snemat trakovke ali pa strič vezene besede. Mojemu malčku je pa bilo treba nove čepice, ker je bila stara že preslaba. Šla sva torej v trgovino, da izbereva. Seveda je bilo treba paziti na napis. Trгоvec je prinesel dve čepici, v vsaki roki eno. Na eni je bilo ime nekega tujega vojskovodje, na drugi napis »Vltava«. Dečku je ugajala ona čepica z napisom vojskovodje, zato je vprašal: »Ali vzameš to, mama?«

»Ne!« pravim, »tu imaš Vltavo!« In potisnem mu čepico na glavo. Deček je gledal začudeno zdaj mene, zdaj čepico, ki jo je že vrtel v roki. Ni mu šlo v glavo, zakaj so se meni svetile oči v veselju, zakaj sem plačala tako rada in nisem niti zinila, da je čepica predraga.

Ko prideva iz prodajalnice, potisnem malčku čepico tesneje na glavo, pobožam po napisu in rečem: »Na to čepico moraš paziti prav posebno!«

Pihal je precej močan veter, kakor piha skoro vso pomlad pri nas v Trstu. Na čepico sva pazila oba.

»Kaj pa pomeni Vltava?« je vprašal moj osemletni fantek. »Vltava je velika češka reka. Iz Češkega lesa teče po češki zemlji skozi krasno zlato Prago, kjer je tako široka in mogočna, da plavajo po njej velike ladje kakor po našem morju. Čehi imajo to reko jako radi. Ta njihova reka je kakor njihov narod: ponekod tiha in resna, kakor bi bila zamišljena, drugod šumeča in deroča, kakor bi grozila, Vltava je češka in samo čisto češka reka, ker teče samo po čeških tleh, nikjer ne prehaja niti za trenutek v drugo deželo.«

»Ali priteče v naše morje?« me vpraša moj malček in si sname čepico ter ogleduje in čita ter čita napis na njej. »Ne, dragec!« pravim; »Vltava teče proti severu, a da ne bi stopila na tuja tla, se skriva še na češki zemlji v veliko reko Labo.«

Srečno sva prinesla čepico domov. Vsi so jo občudovali in se divili, da sva dobila čepico s tako lepim napisom. Odslej se čepica ni zvala več čepica, ampak samo Vltava.

»Kje je moja Vltava?« jo je iskal moj malček, ko se mu je mudilo v šolo. »Prosim, mama, prinesi mi Vltavo! Pozno je že, ne morem ponjo sam.«

Tako je imel in nosil moj sinko svojo Vltavo in vzljubil jo je ter skrbno pazil nanjo. Če je šel po mestu, sem mu potegnila čepico močno nazaj, da je bil napis bolj viden, in dečko se je postavljaj, če mu je dejal

ta ali oni znanec: Kako imeniten napis imaš na čepici! In če ga je kdo vprašal, kaj pomeni oni napis, je lepo razložil, kaj je Vltava in kod teče.

Nekega dne sva šla ob obrežju. Nenadoma je zapihal močan veter čez morje sem, vzdignil čepico, jo dolgo sukal v zraku na vse strani, plesal z njo v vrtincu, iz ulice je morskemu vetru odgovorila silna burja in zagrnala čepico naravnost v morje. Malček moj je stekel na breg in vpil: »Moja Vltava, oh, moja Vltava!« Tolažila sem ga in mu prigovarjala, naj nikar tako ne kriči, pa zajokal je še bolj: »Oh, Vltave ne bom imel več!« — Ljudje, ki so šli mimo, so dečka sočutno izpraševali, kaj se mu je zgodilo, on je pa le tožil: »Moja Vltava, moja Vltava!« Ta se je pa lepo zibala na mehkih valovih ter se sedaj približala, zdaj oddaljila od obrežja, kakor bi naju hotela dražiti. Midva sva stala in gledala. Pogledovala sem svojega sinka smehljaje se, da bi videl, da se ne jezim, a on je bil resen, njegove oči solzne.

Iz ozke ulice sta prihitela dva ribiča, urno odvezala ob bregu zibajoči se čoln in hotela odpluti. Tedaj sem pristopila k enemu, mu pokazala utopljenko in ga prosila, naj jo reši. V par močnih sunkih je čoln že udaril ob čepico, čez trenutek pa sva jo že imela midva. Ubožica se je močno napila, drugega hudega se ji pa ni zgodilo. Ko se je posušila, se je bliščal se bolj na njej zlati njen napis.

— DOBRI PRIJATELJI —

Slike iz živalstva.

IZ ŽIVALSTVA V AVSTRALIJI.

II.

Pravtako dobre varuške svojim mladičem so tudi samice kljunatega ježka in kljunaša. Saj pa so tudi ti varuštvaja jako potrebni, zakaj te živali ne skote živih živali, pač pa ležejo jajca. Ker se to ne zgodi nikdar pri nobeni živali mnogoštevilnega in raznovrstnega reda sesalcev, so učenjaki sploh dolgo časa dvomili, kam naj uvrste te prečudne živali: ali res med sesalce, ali med ptiče, ali pa naj jih smatrajo za svoj poseben red. No, poznejša raziskavanja so pokazala, da so kljunati ježki kakor tudi njihovi sorodniki kljunaši vendarle še sesalci in krmijo kakor ti svoje mladiče v prvem času s snovjo, ki je podobna mleku. Drugače pa se približujejo ti avstralski čveteronožci po svojem notranjem telesnem ustroju deloma tudi golazni in ptičem; vendar so ta znamenja zanimiva bolj za učenjake, nam pa zadostuje, če si ogledamo obe živali, kakršni vidimo na zunaj in pri njunem življenju.

Če iščemo kljunatega ježka, ga ne najdemo lahko. Potikajo se po gostih pragozdih, močvirnatih in nepristopnih, le po divjih, raztrganih skalnatih krajih in kar hitro jo potegnejo še globlje v nepristopne kraje. Če se je naselil v bližini njihovih bivališč človek.

Tukaj se skriva čez dan ta čudna žival. Le na glavi so ji proste oči in ušesa, drugače pa je pokrita z gladkimi bodicami, in največkrat zakrijejo te, dolge do šest centimetrov, sploh vso dlako po truplu. Bodice so trobarvne: ko pridejo iz kože, so rumenkaste, v sredi oranžne, proti koncu pa črne. Mešajo se z dlako tudi po nogah in kratkem repu, tako da je ta štirideset cm dolga žival vsa bodičasta; kar ji je pa tudi treba, ker nima nobenega drugega orožja. Samec ima sicer na zadnjih nogah še ostrogo kakor petelin, pa te ne uporablja proti sovražniku. Edina obramba živali je, da se zvije v klopko kakor naš jež ter našopiri bodice, ki z njimi lahko rani prav občutljivo. Če si je izkopal kljunati ježek v zemlji luknjo, se postavi v bran tako, da se upre z bodicami ob steno, s krepkimi kremplji na nogah pa se drži tal, kolikor le more. Tedaj ni videti od živali ničesar drugega kakor kopico razmršenega bodičevja.

Kljunati ježki niso ravno redki prebivalci nekaterih avstralskih pokrajin, a vendar je mnogo naseljencev, ki še niso videli nikdar te živali, četudi poznajo drugače vsako v svoji okolici. To pa največ zato, ker podnevi ježek največ počiva v gošči, kjer ga skriva tudi njegova barva in obleka. V nevarnosti ima v hipu izkopano jamo, ki se v njej razčepi.

Zvečer pa se spravlja kljunati ježek na pot in na lov. V močvirnatih krajih, kjer prebivajo, jim je miza bogato pogrnjena. Polno je tamkaj čr-

vov in žužkov, ki jih spodi ježek s svojim ošpiljenim, rilčasto podaljšanim cevastim gobcem iz njihovih skrivališč med kamenjem in mahasto skorjo. Najbolj pa se masti z mravljami, ki jih dobiva na isti način kakor ameriški mravljinčar, da potisne svoj dolgi jezik v mravljišče, kjer se v hipu zgrnejo nanj razdražene živalce; čim več jih je na jeziku, tem rajši ga ježek hitro potegne nazaj v gobec. Da bi ga razkačene mravlje pri tem poslu opikale po životu, se mu ni treba bati, ker ima dovolj trdo kožo. Svojo hrano si išče najbolj z razvitim volom, na nevarnosti ga opozarja dobro uho, ki ga venomer odpira in zapira; najmanj pa se more zanašati na malo, topo oko. Če se oglaša kdaj s kakšnim glasom, ni znano.

Pri nas v Evropi kljunatega ježka ni izlepa videti, in še ni dolgo od tedaj, ko so ga prinesli sploh prvega v Evropo v živalski vrt v Berlinu.

Povedali smo že, da leže ježkova samica jajca, in sicer vedno le po eno, ki pa ni v trdi apnenasti lupini kakor ptičje, ampak je podobno s svojo pergamenasto kožo jajcem golazni. Izleženo jajce si potisne samica v kožnato vrečico, ki jo ima pod trebuhom, in tukaj se izvali mesenorožnati in goli mladiček ter ostane v vrečici toliko časa, da ne dobi prvih bodic in ne zraste 8 — 9 cm. Potem pa še živi zunaj v malih podzemeljskih votlinah, ki jih preskrbe mladim starke, katere tudi obiskujejo še nadalje svoje mladičke in jih krmijo, dokler si neboglenci ne morejo sami iskati hrane. Koliko časa traja valitev in koliko časa preteče do tedaj, ko zapusti mladič materino vrečico, ni znano, sodimo pa, da trpi vse skupaj kakih deset tednov.

Pri tem, ko je znanih kljunatih ježkov le nekaj živali, sicer le malo različnih po barvi in velikosti, živi kljunaš sam na vsem svetu, in še ta ne niti po vsej Avstraliji. Najti ga je le ob rekah, ker je tako vodna žival kakor naša vidra, ki ji je po postavi tudi malo podoben: ista okroglasta glava, isto zavaljeno in zleknjeno truplo, dolgo do šestdeset cm, isti krepki, veslasti rep, ki nanj odpade šestina vse dolžine. Pa kdor bi mislil, da je izginila pod vodo vidra, od katere je videl le zadnji konec rjavega trupla kljunaša, ki se je potopil, bi kar kmalu spoznal, kako se je zmotil, kakor hitro pokaže žival iz vode svojo glavo. Zakaj ta se končuje v kljun, pravi, roženi, račji kljun, ki nam pove, da nosi žival po vsej pravici svoje ime.

Vsa ta žival in njeno življenje je tako čudno, da je potoval neki angleški učenjak posebe zato v Avstralijo, da je spoznal kljunaša. Ta mož ga je opisal prvi, in pozneje smo le še malo zvedeli o tej živali. Vendar pa vemo za našo potrebo o čudnem svatu dovolj.

Ivan Stukelj:

Šaljiva naloga.

Kako napraviš, da bo iz 10 užigalic ena, iz 9 dve, iz 7 tri, iz 11 pet, iz 20 sedem, iz 15 devet in iz 11 užigalic sto?

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev posetnice — uganke v 8. števil.

Mica Ket = kmetica.

Prav so jo rešili: Ivica Gabrščkova, Breda Hribarjeva, Jakica in Marija Ganglovi, Vilmica Predaličeva, učenke v Metliki; Katarina Petričeva v Metliki; Alojzij Bučar, gimnazijec na Vranskem; Dragica Šmidova v Škofji Loki; Emil, Jožica in Vidka Hreščakovi v Ilirski Bistrici; Vanda Uhljeva v Ljubljani; Leopoldina Fleišmanova v Metliki; Justina Čepinova, učenka IV. razr. v Artičah; Milica, Slavica, Vladko in Stanko Valenčičevi v Trnovem pri Ilirski Bistrici; Nataša, Sonja in Živko Lapajne, učenec in učenki v Kamniku; France in Lida Zwitter, učenec III. gimn. razr. in učenka II. gimn. razr. v Novem mestu; Mima Lebanova v Zatičini; Andrej in Ladislava Markou v Skorklji - Sv. Petru pri Trstu; Franc in Janez Bohinec, učenca V. razr. v Ljutomeru; Alojzij Mordej, učenec V. razr. pri Sv. Roku ob Sotli; Micika Lipovčeva, Lojzika Rauterjeva, Angelica Stanjkova, Lojzika Beričeva, Kristinka Černetova, Angelica Markovičeva, učenke II. in III. razreda v Cezanjevcih; Boris Plesničar v Trstu; Minka Malijska, učenka v Radovljici; Ema Bizjakova, učenka C. M. šole v Kopru; Rado Kogej, učenec V. razr. v Krškem; Tatjana Karbova, učenka VII. razr. v Mekinjah pri Kamniku; Bojan Kraut, učenec IV. razr. v Kamniku; Majda, Breda in Alenčica Gabrove, učenke v Škofji Loki; Ivica Tejkalova, učenka v Idriji; Branko Rojec, gimnazijec v Ljubljani; Stana, Lea in Božidar Horvat v Trnovem pri Ilirski Bistrici; Mimica Kolbova, učenka V. razr. v Mokronogu; Mimica Čepinova in Mimika Škrbečeva, učenki II. razr. v Pilštanju; Vida, Mavricij, Nataša in Uroš Župančičevi v Ratečah na Gorenjskem; Ljubivoj Skrt in Vladko Koman, učenca v Radovljici; Janez Leskovar, Franc Rak, Alojzij Lesjak, Štefan Mlakar in Janez Razboršek, na Prihovi pri Konjicah; Lora Stergarjeva, učenka IV. razr., Peter Fafak, učenec V. razr., in Ema Ferjančičeva, učenka pripravnice v Mariboru; Mara in Milan Klemenčič pri Sv. Trojici v Slov. gor., Ladislav Vrbič, učenec II. gimn. razr. v Sodražici; Marta in Stanko Guštin iz Metlike; Branko Tobias in Vitomir Cilenšek v Kozjem; Milan Rajh, Jakec Babič, Stanko Šrajnar, Marica Brumnova, Marija Kovačičeva, Katarina Špurova, učenci in učenke II. razr. na Cvenu; Danica Lončarjeva, učenka v Idriji; Amalija in Marija de Benardi, učenki v Mozirju; Demeter Skok, učenec v Domžalah; Marija in Vida Bezeljakovi, Frančiška in Uršula Janežičevi, Jožefa Kraševčeva, učenke v Žalni; Alenka Žnideršičeva v Ilirski Bistrici; Nadina Potočnikova, učenka IV. razr. v Kranju.

Zastavico v podobah v 7. števil.

so tudi prav rešili: Bojan Kraigher, učenec IV. razreda v Postojni; Hugo Dekleva, prvošolec v Ljutomeru; Boris in Davorin Cijan, učenca v Jurdanjih; Alojzija Hudetova, Stanislava in Vlastimila Juvančevi, učenke v Mirni peči; Danica Jordanova, učenka v Ihanu; Albina Mohorkova, učenka II. razreda meščanske šole v Krškem; Slava in Nuša Lipovškovi v Ljubljani; Rok Gorjak, Jožek Makotec, Jakob Pušenjak, Stanko Zavratnik, Lojzika in Mimika Beričevi, Kristina Černetova, Francika Feuše, Angela Markovičeva in Angela Stajnкова, učenci in učenke II. in III. razreda ljudske šole v Cezanjevcih pri Ljutomeru.

Povest brez besed v štirih poglavjih.

1.

2.

3.

4.

Drobtine.

31.

Zdrave roke, bistra glava,
jasno čelo, moška čast,
noga hodi pota prava,
vsa je zemlja tvoja last!

32.

Lahkoživa želja
hoče do veselja,
hoče zlate čase,
pa lenobo pase.

33.

Z mečem lahko vbadam
in krotim in vladam,
a ljubezni z njim
si ne pridobim.

34.

Solnce ti oblak zakrije;
gre oblak — spet solnce sije.

35.

Kdor ohol po svetu hodi
in se nosi kakor pav,
sebe samega on sodi:
Res sem glup in praznoglav!

Modest.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Odgovor:

Ljuba Solza!

Ker vedno čitam v „Zvončku“, da Vam pišejo koticarji, sem se tudi jaz namenil, da Vam pišem in se pridružim koticarjem. — Hodim v III. oddelek I. razreda Ciril-Metodove šole v Rožnem dolu. Učim se rad. Imam še enega brata, ki že hodi v šolo. Tudi sestro sem imel, pa je prej umrla, preden je videla rožnidolsko vas. — Prosim za odgovor!

Srčno Vas pozdravlja

Zmagoslav Pipan,
učenec I. razr. III. oddelka
v Rožnem dolu.

To gospo poznam še iz Trsta ter sem jo posnel iz prve številke „Zvončka“, ki sem jo dobil. Prosim, povejte mi, ako je dobro posneta!

Odgovor:

Ljubi Zmagoslav!

Posnel si sliko gospe Antonije Germkove, in reči moram, da Ti je delo še precej dobro uspelo. Le vežbaj se v risanju — posebno v risanju po naravi — pa nam utegneš še kaj lepega narisati za „Zvonček“!

*

Velecenjeni g. Doropoljski!

Po dolgem času Vam zopet pišem pismo, da me ne pozabite in da Vam sporočim kaj tržaških novic.

Tudi Vam je dobro znano, da v Trstu ni posebno lahko živeti. Poleg drugih sitnosti nas zopet večkrat obiskujejo sovražni sršeni, ki se jih posebno mi otroci bojimo. Pri vsem tem sem se že danes, 26. majnika, kopala. Šla sem v Barkovlje pod milo nebo. Bila je že vsa obal polna ljudi. Solnce je pripekalo, da smo prišli domov vsi ožgani. Tam je bilo tako lepo, da smo celo pozabili na glad.

Morje Adrijansko, kako si lepo!

Ni li res, g. Doropoljski?

Srčno vas pozdravlja in se Vam zahvaljuje

Vam vdana

Solza Germkova.

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz Vam hočem pisati par vrstic, ker sem čitala v koticu „Zvončka“ toliko Vaših pisem. Doma sem iz Gornjega Krapja pri Ljutomeru. Naša vas stoji ob ogrski meji. Blizu teče reka Mura. Obiskujem II. oddelek II. razreda ljudske šole na Cvenu. Rada hodim v šolo in se učim. Tudi jaz imam naročen „Zvonček“. Jako rada ga prebiram.

Vas lepo pozdravlja vdana

Marica Brumnova.

Odgovor:

Ljuba Marica!

Veseli me, da se oglašáš tudi Ti, vrla slovenska deklica tam daleč od ogrske meje! Bližina tujega naroda ne more zamoriti v nas ljubezni do slovenske zemlje, ker ta ljubezen globoko korenini v naših srcih. Ta ljubezen je naša sveta dediščina, ki smo jo prejeli od svojih staršev in ki prehaja od roda do roda. Ona nam daje moč in pogum, da neomajno vztrajamo v delu za dom in rod!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Letos sem si tudi jaz naročil „Zvonček“, ki ga posebno rad čitam. In en moj součenec ima knjigo o Martinu Krpanu, slike v knjigi radi gledamo. Gosposlična nam v šoli čita pravljice od gospoda Milčinskega. Jaz sem doma na Krapju blizu ogrske meje. Hodim v 2. razred, 2. oddelek. V šolo hodim rad.

Srčno Vas pozdravlja vdani

Stanko Šrajnar na Cvenu.

Odgovor:

Ljubi Stanko!

Pozdravljen tudi Ti, ljubi „Zvončkov“ naročnik od daljne ogrske meje! Lepa je knjiga o Martinu Krpanu, o tem slovenskem junaku, ki je rešil Dunaj krvoločnega Brdavsa. Pa tudi Milčinskega pravljice so jako lepe. Otroci jih s slastjo prebirajo, a tudi jaz sem jih prebral z velikim veseljem. Hvaležni morate biti svoji gospodični učiteljici, ki vam daje tako tečne duševne hrane!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Danes Vam pišem prvič. Hodim v III. razred. Z veseljem čitam „Zvonček“. Rešil sem uganko številke 4., ki se glasi: „Peter stoka in ječi“. Imam dva bratca Vitoja in Sergeja. Vito hodi v šolo v I. razred, Sergej je pa še majhen. Moj papa je notar.

S spoštovanjem Vas pozdravlja

Bojan Kraigher,
učenec III. razreda v Postojni.

Odgovor:

Ljubi Bojan!

Tudi Tvoje prvo pismo radosten priobčujem. Doma si iz slovečega mesta, ki je znano zaradi svoje čudovite jame daleč po svetu. Pred vojno je imela Postojna vedno mnogo tujcev — celo Američani so hodili gledat njeno podzemeljsko čudo. Ko mine sedanjí vojni vihar, upamo, da pridejo zopet tujci k vam na obiske — občudovat lepoto slovenskega sveta!

*

Cenjeni g. Doropoljski!

Ne zamerite, da Vam pišem že tako pozno, ker prej nisem vedel za Vaš naslov. Jako rad berem „Zvonček“, zato Vas prosim, pošljite mi ga vsak mesec en zvezek. Nadalje Vas prosim, koliko stane naročnina za nevezani „Zvonček“?

Pozdravlja Vas

Vojko Skrt
v Radovljici.

Odgovor:

Ljubi Vojko!

Upam, da Ti je naš gospod upravnik že poslal vse letošnje številke „Zvončka“. Kolika je naročnina našemu listu, to vidiš napisano v vsaki številki. Le preglej drugo (notranjo) stran ovitka!

*

Slavno uredništvo!

Prosim, če bi priobčili v „Zvončku“ mojo smešnico „Nemec in kmet“. Nekoč je bil v gorah kmet, ki je peljal svojega konja k bližnjemu kovaču podkovat. Kmet je bil vinjen, zato je vlekel konja zdaj na eno, zdaj na drugo stran. Zadene ga nesreča, konj mu pade v prepad. Zlomil si je le nogo, zato ni mogel naprej. Ko gre v vas prosit za voz, da bi

konja odpeljal, ga sreča Nemec, rekoč: „Wo-hin?“ Kmet: „Saj še ni hin.“ Nemec: „Du bist ein Esel.“ Kmet: „Nisem nič jezen.“

Prosim, priobčite to pismo v kotičku g. Doropoljskega!

S spoštovanjem

Bojan Kraut,
učenec IV. razr. v Kamniku.

Odgovor:

Ljubi Bojan!

Kmet je bil vinjen, zato se mu je pone-srečil konj, ker ni pazil nanj. Ta nesrečna pijača! Koliko jih je že pritirala v pogubo! Ker je možu od pijanosti brenčalo po glavi, seveda ni mogel umeti tujega jezika. — Tvoji smešnici dostavljam le toliko, da ni za nikogar častno, kdor se iz drugega norca dela. Z žaljivimi nazivi ne smemo nikogar obkladati!

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz Vam želim par vrstic pisati in prosim, da jih priobčite v „Zvončku“. Star sem 12 let in hodim v IV. razred, II. oddelk. Že drugo leto sem naročen na Vaš „Zvonček“, ki mi jako ugaja. Moj ata je nadučitelj tukaj v Žetalah. Imam še dve sestrici in enega bratca vojaka.

Z odličnim spoštovanjem Vaš

Hinko Sotošek,
Žetale pri Rogatcu.

Odgovor:

Ljubi Hinko!

Tako je prav: že drugo leto si „Zvončkov“ naročnik! Dosti je slovenskih dečkov, ki bi Te lahko posnemali. Storili naj bi tako, kakor je napravil oni Cvetko, ki govori o njem pesem, priobčena na prvi strani zadnje „Zvončkove“ številke. Saj dobi ta in oni kako kronico v dar. Naj jih lepo spravlja in zbira in kadar jih ima 6 na kupčku, pa — hajdi na pošto z njimi!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Pišem Vam prvič. Jaz sicer ne naročam „Zvončka“, ampak moja prijateljica. Jako rad bi dobil v „Zvončku“ odgovor. Sedaj hodim v 4. razred. Dosedaj sem dobil v šoli vse eno. Prosim, dovolite, da kaj pišem!

Pozdrav!

Darij Brelih,
učenec IV. razreda v Sežani.

Odgovor:

Ljubi Darij!

Tudi Tebi velja to, kar sem povedal v odgovoru na Sotoškovo pismo. Ako storiš tako, bomo tudi Tebe kmalu imeli med „Zvončkovi“ naročniki. Le piši mi zopet kaj!

Vsem kotičkarjem: Vsa pisma z odgovori vred pridejo na vrsto. Potrpite!